

Asia: VN/24131/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua hallitukseen esitykseen eduskunnalle tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Keskuskauppakamari tukee hallituksen tavoitetta suojella väestöä ja estää COVID-19 viruksen leviämistä.

Keskuskauppakamari korostaa, että vapaa liikkuvuus on yksi Euroopan Unionin perusarvoista. Tällä vapaudella on erittäin suuri merkitys myös taloudelle. Liikkumisen vapautta rajoittavat toimet on oltava tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia tavoiteltuun hyötyyn nähden. Keskuskauppakamari korostaa myös, että ensisijaisina toimenpiteinä tulee olla jo käytössä olevat suojatoimet ja niiden käytön tehostaminen, tämä osaltaan mahdollistaa terveysturvallisen matkailun. Vastuullinen ja terveysturvallinen matkailu on niin yritysten kuin kansalaistenkin etu. Lisäksi Keskuskauppakamari korostaa vahvan EU-koordinaation merkitystä suomalaisten yritysten tasapuoliselle kohtelulle suhteessa verrokkimaihin sekä sisämarkkinoiden toimivuudelle.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan lain tavoitteena tulee olla yksinkertainen, ennustettava ja selkeä kokonaisuus, joka on taloudellisten seikkojen kanssa tasapainossa ja oikeasuhtainen myös suhteessa muihin EU-valtioihin. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan rajat ylittävässä liikenteessä tulisi siirtyä kohti riskiperustaista, testausta hyödyntävää COVID-19 viruksen torjuntaa.

Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen?

Lausunnolla olevan esityksen toimenpiteiden moniportaisuus ja -mutkaisuus on hankalasti hahmotettava. Keskuskauppakamari on huolissaan siitä, että esitetyn määräaikaisen mallin vaikutukset ovat negatiivisia matkailulle tulevaisuudessa. Keskuskauppakamari ehdottaa terveysturvallisen matkailun mahdollistamiseksi, että lakia selkeytetään seuraavasti:

Suomeen saapuville annetaan maahantulon yhteydessä selkeät ja yksinkertaiset ohjeet jo olemassa olevien toimenpiteiden, kuten maskien käyttö, turvavälit ja käsihygienian tärkeydestä.

Lakiin kirjataan yhden testin malli. Suomeen saapuva matkailija esittää lähtömaasta saadun negatiivisen testin tuloksen tai tämän puuttuessa, testaus suoritetaan saapumisen yhteydessä. Pikatestaustakapasiteettia tulee laajentaa niin, että kaikki Suomen alueet ovat sen osalta tasa-arvoisessa asemassa. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan 18. marraskuuta annettu komission suositus pikatestien laajemmasta käyttöönnotosta on erittäin tehokas keino mahdollistaa vapaa liikkuvuus. Suomen tulisi sekä sisämarkkinoiden toimivuuden ja Suomen matkailun mahdollistamiseksi ottaa käyttöön komission suositus. Suosituksen käyttöönnotolla myös tuetaan vahvaa EU-tason koordinaatiota ja sisämarkkinoiden toimivuutta.

Nyt lausunnolla oleva lakiesitys on monilta osin vaikeasti ymmärrettävä maahantuloon liittyvien ryhmittelyiden osalta. Tämä tulisi Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan korvata vähemmän julkisen vallan resursseja sitovalla ja helpommin ymmärrettävällä yksinkertaisella testaukseen perustuvalla mallilla.

Esitysluonnoksen lähtökohtana on, että karanteeni on oletus ja siitä vapautuminen tapahtuu tietyin ehdoin. Keskuskauppakamari ei näe hyvänä lakiesityksessä esille tuotua karanteenimallia. Tosiasiallisesti tämä karanteenikäytänne muodostaisi esteen matkailun avaamiselle. Keskuskauppakamari painottaa, että ehdotettu käytäntö on ristiriidassa vapaan liikkuvuuden periaatteen kanssa.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan Suomessa tulisi ottaa täysmittaisesti käyttöön Euroopan Unionin neuvoston suositus vapaan liikkuvuuden rajoituksista jäsenmaille. Suosituksen mukaisessa liikennevalomallissa maat on jaoteltu kolmeen eri väriluokkaan sen mukaan, onko COVID-19-ilmaantuvuus niissä matala, korkea vai onko maan osalta voimassa EU:n ulkorajapäätös. Sovittujen värikoodien osalta Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan Suomen tulisi noudattaa kokonaisuudessaan suosituksen mukaista kolmiportaista riskinjakomallia ja siinä esitettyjä koodeja.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

Keskuskauppakamari toteaa näkemyksensä, että esityksen toimenpiteet ovat ylimitoitettuja tavoiteltavaan hyötyyn nähden. Keskuskauppakamari pyytää, että esityksessä esille tuotu testaus- ja karanteenitoimenpiteisiin liittyvää kriteerinä käytettyä kaksinkertaista ilmaantuvuuslukua Suomeen nähden avataan. Lain perusteluista ei käy ilmi, miten kyseessä olevaan kertoimeen on päädytty, lisäksi olisi hyvä pystyä vertaamaan eroja eri kerrointen välillä.

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla?

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan ehdotetuista toimenpiteistä monimutkainen maahantulon ryhmittely tai karanteeni eivät ole välttämättömiä tai oikeasuhtaisia keinoja taudinleviämisen estämiseksi. Käytössä olevien hygieniatoimenpiteiden yksinkertainen ja selkeä viestintä ja käyttöönotto yhdistettynä yhden negatiivisen testituloksen esittäminen mahdollistavat terveysturvallisen matkailun.

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan esitys turvaa hyvin liikkumisen ilman karanteenia tilanteissa, joissa henkilö käy töissä tai harjoittaa elinkeinoa taikka muuten toimeentuloonsa tai opiskeluunsa liittyen matkustaa säännöllisesti Suomen, Ruotsin, Norjan ja Viron rajayhteisöjen alueella ja sen vuoksi ylittää Suomen ja Ruotsin tai Suomen ja Norjan välisen maarajan tai käyttää Suomen ja Ruotsin tai Suomen ja Viron välistä meri- tai lentoliikennettä.

Keskuskauppakamari kuitenkin ilmaisee huolensa siitä, että esitys voi hankaloittaa ulkomaalaisen työvoiman käyttöä ja aiheuttaa merkittäviä haasteita yritysten toiminnalle. Esityksen mukaan karanteenia ei saa määrätä henkilöille, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunta. Näkemyksemme mukaan ulkomaalaisen työvoiman maahantulo ilman karanteenia pitäisi sallia laajemmin tilanteissa, joissa tullaan suorittamaan huoltovarmuuden kannalta akuutteja tai toimialan toiminnan kannalta kriittisiä työtehtäviä.

Wood Päivi
Keskuskauppakamari